

Genderowa rodzina
Perspektywa chrześcijańska

Studia i Materiały
Wydziału Teologicznego
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Nr 89

Redaktor serii:
Ks. Bogdan Biela

Ewa Szwarczyńska

Genderowa rodzina
Perspektywa chrześcijańska

Katowice 2018

© 2018 by Księgarnia św. Jacka, Katowice

Recenzenci:

ks. prof. dr hab. Marian Machinek

ks. prof. dr hab. Sławomir Nowosad

ISSN 1643-0131

ISBN 978-83-8099-045-6

Wydział Teologiczny

Uniwersytetu Śląskiego

ul. Jordana 18, 40-043 Katowice

tel. +48 32 356 90 56

faks +48 32 356 90 55

internet: www.wtl.us.edu.pl

e-mail: sekretariat@wtl.us.edu.pl

Księgarnia św. Jacka Sp. z o.o.

ul. Warszawska 58, 40-008 Katowice

tel.: +48 32 355 48 00

faks: +48 32 259 78 25

e-mail: redakcja@ksj.pl

księgarnia internetowa: www.ksj.pl

Korekta:

Izabela Skrobak

Przygotowanie do druku:

Na Marginesach

Katarzyna Solecka

Druk i oprawa:

Drukarnia K & K

ul. Mierzeja Wiślana 6

30-732 Kraków

Spis treści

<i>Ks. Antoni Bartoszek</i>	
Słowo wstępne	9
Wykaz skrótów	13
Wstęp	15
Rozdział I	
Fundamenty genderowej wizji rodziny	21
1. Ponowoczesny charakter życia małżeńsko-rodzinnego.....	21
2. Rozwój myśli genderowej	39
3. Rodzina „tradycyjna” w ujęciu <i>gender studies</i>	59
Rozdział II	
Genderowa konstrukcja rodziny.....	83
1. Elastyczność ról partnerskich.....	83
2. Neutralne rodzicielstwo	96
3. Konstrukcyjna nienormatywność życia małżeńsko-rodzinnego	109
Rozdział III	
Relacje międzyosobowe z perspektywy personalizmu chrześcijańskiego.....	127
1. Relacyjność osoby ludzkiej	127
2. Trud osobowej realizacji miłości	138
3. Wezwanie rodziny do odczytania <i>communio personarum</i>	149
Rozdział IV	
Dobro wspólne życia małżeńsko-rodzinnego	165
1. Naturalne dobro osobowej realizacji miłości.....	165
2. Odpowiedzialne rodzicielstwo	182
3. Rodzina jako dobro wspólne	194
Zakończenie.....	207
Bibliografia	211
Summary	225

Table of Contents

Ks. Antoni Bartoszek

Foreword.....	9
LIST OF ABBREVIATIONS.....	13
INTRODUCTION	15
Chapter I	
THE FOUNDATIONS OF GENDER FAMILY PERSPECTIVE.....	21
1. Postmodernist nature of family life.....	21
2. The evolution of the gender concept	39
3. „Traditional” family in <i>gender studies</i> ’ perspective	59
Chapter II	
GENDER STRUCTURE OF FAMILY	83
1. Flexibility of partner roles.....	83
2. Gender neutral parenting.....	96
3. Structural non-normativeness of family life	109
Chapter III	
INTERPERSONAL RELATIONSHIPS FROM THE CHRISTIAN PERSONALISM’S PERSPECTIVE	127
1. Relative nature of human person.....	127
2. The struggle for personal fulfilment of love	138
3. The call for family to recognise the message of <i>communio personarum</i>	149
Chapter IV	
THE COMMON GOOD OF MARITAL & FAMILY LIFE	165
1. The natural good of the personal fulfilment of love	165
2. Repsonsible parenthood	182
3. Family as common good	194
CONCLUSION	207
BIBLIOGRPHY.....	211
SUMMARY.....	225

SŁOWO WSTĘPNE

Żyjemy w czasach, w których trwa intensywny spór o człowieka, a co za tym idzie spór o kształt rodziny. Ten antropologiczny spór wynika z faktu udzielania różnych odpowiedzi na pytanie, kim jest człowiek. Pytanie to oczywiście wpisuje się w całą historię filozofii. Poszczególne systemy filozoficzne dawały różne, często sprzeczne odpowiedzi. Jednak w dzisiejszych czasach zróżnicowanie odpowiedzi na to pytanie wydaje się być większe. Obecnie bowiem podważa się to, co wcześniej dla wszystkich, albo przynajmniej dla zdecydowanej większości, było czymś jednoznacznym. Owo narastające zróżnicowanie widoczne jest między innymi w obszarze rozumienia ludzkiej seksualności. Dzisiaj sama płeć może być w sposób prawie dowolny definiowana, kształtowana oraz wybierana. Dzieje się tak wskutek coraz intensywniejszego akcentowania kulturowego wymiaru płci, przy równoczesnym umniejszaniu biologicznego znaczenia fundamentu seksualności. *Gender*, czyli płeć kulturowa zyskuje znaczenie decydujące, zaś *sexus*, czyli płeć biologiczna staje się niewiele znaczącym społecznie akcydensem. Nowe podejście do ludzkiej seksualności pociąga za sobą próby przededefiniowania, czym jest małżeństwo i rodzina. Uznanie za małżeństwo jedynie związku heteroseksualnego, uwzględniającego biologiczne uwarunkowania postrzegane jest dziś przez niektóre kręgi społeczne za stereotyp, albo też za definicję religijną lub deklarację polityczną. A trzeba dodać, że dyskusje te nie toczą się jedynie w ramach sporów akademickich, lecz ogarniają szerokie kręgi współczesnych społeczeństw. Wraz z dyskusjami teoretycznymi ma miejsce określona praktyka życia indywidualnego, społecznego, politycznego i medialnego.

Powstają pytania czy zmiany te faktycznie służą integralnemu dobru człowieka oraz dobru wspólnemu. Na pewno wyraźnie widocznym skutkiem sygnalizowanych tu przemian społecznych jest osłabienie rodziny. Paradoks współczesny polega na tym, że zdecydowana większość społeczeństwa ceni rodzinę jako szczególną, czasem wręcz najwyższą, wartość, a z drugiej strony – podejmowane są liczne działania osłabiające potencjał rodziny zbudowanej na nierozzerwalnym związku mężczyzny i kobiety, zdolnym w sposób naturalny do przekazania nowego życia. Dziś małżeństwem próbuje nazywać się różne inne związki. Przez to człowiek zatracą swój dotychczasowy, podstawowy punkt odniesienia i traci fundament, który był głęboko zakorzeniony w jego naturze. Zdobywając coraz szersze możliwości wyboru (wyboru określonych rodzajów związku, w którym żyje, wyboru i definiowania własnej płci), człowiek złudnie poszerza sobie granice wolności, ale równocześnie zatracą własną tożsamość, co prowadzi do wewnętrzznego chaosu. Poszerzanie granic wolności potęguje w społeczeństwie indywidualizm, który prowadzi ostatecznie do skrajnej samotności.

Powstaje zatem pytanie, czy kontynuacja i nasilenie tych przemian społecznych jest nieunikniona. Wydaje się, że nie. Przywołany tutaj fakt dokonującego się sporu antropologicznego zakłada wielość stanowisk. I rzeczywiście genderowa wizja człowieka stale wchodzi w konfrontację z personalistyczną koncepcją osoby ludzkiej i jej seksualności, zakorzenioną w chrześcijańskim światopoglądzie. A chrześcijańska wizja nie negując faktu kulturowych uwarunkowań seksualności, ani też ich nie wyolbrzymiając, opowiada się za integralną wizją płciowości, wychodzącą z założenia, że człowiek jest jednością cielesno-psychiczno-duchową, a małżeństwo jest związkiem komplementarnym, w sposób naturalny otwartym na potomstwo.

W tę właśnie debatę między genderową wizją człowieka i rodziny a personalistyczną koncepcją antropologii świetnie wpisuje się książka Pani Ewy Szwarczyńskiej. Książka jest jej doktoratem napisanym pod moim kierunkiem w Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W swojej książce Pani Ewa ukazuje genderową wizję rodziny z perspektywy personalizmu chrześcijańskiego. Autorka była dobrze przygotowana do podjęcia tak trudnego zadania: ukończyła w Wydziale Teologicznym UŚ w Katowicach studia z teologii – magisterskie i doktoranckie, skończyła także studia pierwszego i drugiego stopnia z socjologii (studia licencjackie – w Górnośląskiej Wyższej Szkole Handlowej, magisterskie – na Wydziale Nauk Społecznych w Uniwersytecie Śląskim).

To wykształcenie teologiczno-socjologiczne wyposażało Autorkę w sprawne narzędzie badawcze, z którego w pełni skorzystała. Pani Ewa Szwarczyńska zgromadziła imponującą ilość źródeł zarówno z zakresu badań nad płcią kulturową (polsko- i angielskojęzycznych), jak i z obszaru personalizmu chrześcijańskiego. Źródła te poddała niezwykle wnikliwej analizie pod kątem poszukiwania odpowiedzi na pytanie o wizję rodziny w tych dwóch nurtach myślowych. Wykształcenie socjologiczne bardzo pomogło Autorce pracy w jasnym i klarownym uchwyceniu społecznego wymiaru rodziny obecnego w obydwu nurtach. Pani Ewa poddała ocenie genderową wizję rodziny z perspektywy personalizmu chrześcijańskiego. Choć znalazła pewne punkty styeczne między tymi dwoma koncepcjami, np. w obszarze upominania się o godność i społeczne znaczenie kobiety, to jednak ostatecznie doszła do wniosku, że genderowa wizja rodziny różni się w sposób zasadniczy od chrześcijańskiej koncepcji rodziny. Trzeba też podkreślić, że zestawienie tych koncepcji zostało przez Autorkę dokonane *sine ira et studio*, czyli bez zaangażowania emocjonalnego, a za to z głębokim zajęciem naukowym.

Doktorat Pani Szwarczyńskiej powstał na seminarium z teologii moralnej i ma charakter studium teologicznomoralnego, przy czym Autorka, świadoma tego, że w teologii moralnej do interpretacji Objawienia chrześcijańskiego bardzo często wykorzystuje się język i sposób rozumowania obecny w personalizmie jako systemie filozoficznym, ten właśnie rys personalistyczny (a mniej wprost teologiczny) uwydatniła, co zresztą podkreśliła we wstępie do pracy. Z tego też

względu nie wyeksponowała nauczania Kościoła. Jeśli je przywoływała, to po to, by pokazać, że nawiązuje ono (w swoim przesłaniu dotyczącym rodziny) do języka i argumentacji personalistycznej. Autorka zadbała o źródłowość pracy. Gdy powoływała się na opracowania, to czyniła to bardzo ostrożnie, szczególnie jeśli chodzi o literaturę genderową. Nie chciała bowiem wpaść w schematy myślowe tych, którzy zbyt powierzchownie podchodzą do zagadnienia. Owa źródłowość pracy sprawia, że można rzetelnie zapoznać się z genderową wizją rodziny.

Książka Pani Szwarczyńskiej świetnie wpisuje się we współczesny spór antropologiczny. Ukazuje słabości i zagrożenia związane z genderową wizją rodziny. Potwierdza intelektualną świeżość personalistycznej wizji rodziny i jej niezastąpione znaczenie dla kształtu współczesnych społeczeństw. Przy okazji potwierdza wiarygodność i racjonalność Objawienia chrześcijańskiego, będącego, także w dzisiejszych czasach, najgłębszym i najpewniejszym źródłem witalnych sił człowieka, rodziny i współczesnego społeczeństwa. Książka stanowi cenny przyczynek do badań prowadzonych w ramach teologii moralnej, filozofii, socjologii, ale także, co trzeba mocno podkreślić, jest ważną pozycją wpisującą się w poszukiwania naukowe dotyczące rodziny. Praca zatem umacnia także od strony naukowej dyscyplinę nauki o rodzinie.

Jako promotor pracy doktorskiej Pani Ewy Szwarczyńskiej jestem wdzięczny Opatrzności Bożej za to, że mogłem tę pracę promować od strony naukowej. W kontakcie naukowym promotor wiele uczy się od doktorantów. Zgłębia bowiem bardziej szczegółowo ich obszary zainteresowań naukowych. Dzięki towarzyszeniu Pani Ewie w powstawaniu pracy mogłem poznać meandry genderowej wizji człowieka i rodziny oraz z nową wyrazistością zobaczyć aktualność personalizmu chrześcijańskiego.

ks. Antoni Bartoszek

Katowice, 17 czerwca 2018 roku

WSTĘP

Człowiek jest istotą społeczną. W jego egzystencję wpisane jest dążenie do budowania relacji. Ich najbardziej podstawową i trwałą postacią stanowi rodzina. Charakteryzując ludzką społeczność, stwierdzić trzeba, że jest ona zarazem gwarantem przetrwania rodziny, a także swego rodzaju uniwersalizmem kulturowym. Fundamentem powstania rodziny jest właśnie, wpisane w człowieka, dążenie do przekraczania własnej samotności i poszukiwanie drugiej, bliskiej mu osoby. Owo dążenie uwidacznia się zwłaszcza na płaszczyźnie płciowego zróżnicowania człowieka.

Charakteryzujące kobietę i mężczyznę relacje od lat stanowią przedmiot ludzkiej refleksji. Szczególną uwagę poświęca się ich wyjątkowej więzi, na której podstawie decydują się oni spędzić ze sobą całe swoje życie. Miłość bywa inspiracją zarówno w zakresie literatury, sztuki, jak i nauki. Zainteresowanie ludzkie wzbudza także kwestia występujących między mężczyzną i kobietą różnic, które stanowią przyczynek do prowadzenia różnorodnych analiz i porównań. Zagadnieniu temu poświęca się uwagę w ramach różnych nauk. W zasadzie wpisuje się ono w przedmiot badań wszystkich dyscyplin naukowych, które dążą do poznania człowieka.

W minionym wieku badania te przybrały nieco odmienny charakter. Pojawiła się bowiem wątpliwość co do zasadności samego twierdzenia na temat różnicy płciowej oraz chęć zweryfikowania jego podłoża. W efekcie uwaga niektórych badaczy została skierowana w stronę społecznych i kulturowych uwarunkowań życia kobiet i mężczyzn (czyli ich gender), przyczyniając się do podważania istniejących między nimi różnic. Badania te zaowocowały powstaniem studiów genderowych (*gender studies*)¹, które obecnie zyskują coraz większą popularność.

Rodzina, opierając się na wzajemnym przyciąganiu kobiet i mężczyzn, również stała się przedmiotem genderowych analiz. Od dawna wiadano, że płeć odgrywa istotną dla życia rodzinnego rolę. Nowa interpretacja płci, a nawet podważanie znaczenia płci zrodziły więc wymóg przyjrzenia się – zbudowanej na jej fundamentach – rodzinie. Zagadnienie to stanowi obecnie przedmiot badań wielu przedstawicieli studiów genderowych². Można zakładać, że w ich efekcie powstała

¹ Por. B. Chołuj, *Gender studies*, w: *Encyklopedia gender. Płeć w kulturze*, red. M. Rudaś-Grodzka i in., Warszawa 2014, s. 162-167.

² Por. np. S. Coltrane, M. Adams, *Gender and Families*, London – Boulder – New York – Toronto – Plymouth 2008²; *Family Patterns. Gender Relations*, red. B. Fox, Oxford – New York 2009; J. Williams, *Unbending Gender. Why Family nad Gender Conflict and What to Do About It*, Oxford 2000; F. Robertson Elliot, *Gender, Family & Society*, Londyn 1996; M. Barret, M. Mc Intosh, *The Anti-social Family*, London 2015²; S. Coltrane, *Family Man. Fatherhood, Housework, and Gender Equity*, New York – Oxford 1996.

swego rodzaju genderowa koncepcja rodziny, która będzie stanowić przedmiot niniejszych badań.

Problematyka studiów genderowych jest popularna w obecnym dyskursie naukowym. Szeroki aspekt zagadnienia płci wiąże się z interdyscyplinarnością prowadzonych nad nią badań. Zagadnienie to jest podejmowane zarówno przez przedstawicieli psychologii, socjologii, biologii, studiów artystycznych, filozoficznych, kulturoznawczych, politycznych, a nawet filologicznych³. W ostatnim czasie stanowi ono także przedmiot badań teologicznych⁴. Na gruncie polskiej nauki dostrzeżono również zależności, jakie występują pomiędzy kategorią gender a tworzoną przez człowieka rodziną, co dowodzą powstałe niedawno publikacje⁵. Tak szerokie zainteresowanie badaczy owym zagadnieniem wskazuje na rangę, jak i aktualność owego problemu.

Pomimo licznie prowadzonych badań w odniesieniu do problematyki *gender studies* można zauważyć, że ciągle brakuje publikacji, w ramach której w sposób holistyczny zostałaaby przedstawiona genderowa koncepcja rodziny. W pracy zamierza się więc zanalizować sposób, w jaki badacze gender postrzegają – charakteryzującą współczesne społeczeństwo – rodzinę oraz proponowaną przez nich wizję życia rodzinnego. Celem badań jest nie tylko ukazanie genderowej koncepcji rodziny, ale także zanalizowanie jej zasadności z perspektywy personalizmu chrześcijańskiego.

Źródłami dla prowadzonych badań będą zatem publikacje badaczy *gender studies*, jak i przedstawicieli personalizmu chrześcijańskiego. Zarówno w pierwszym, jak i w drugim przypadku trudno jednoznacznie wyznaczyć ich zakres. W odniesieniu do źródeł problematyki genderowej trudność ta wynika z powiązań, występujących pomiędzy studiami gender a źródłowym dla nich feminizmem⁶. Nie istnieje systematyczny podział w tym zakresie. Ponadto nie każdy badacz, który zajmuje się kategorią gender, może zostać uznany za przedstawiciela *gender studies*, czego przykładem jest autorka niniejszej pracy. Warto również zaznaczyć, że można wyróżnić także inspiratorów myśli genderowej, których publikacje pojawiły się jeszcze przed powstaniem samych studiów genderowych, jednak stanowią one względem nich istotne źródła⁷. Określenie więc, kto wpisuje się

³ Por. B. Chołuj, *Gender studies...*, s. 162-163.

⁴ Np. *Idea gender jako wyzwanie dla teologii*, red. A. Jucewicz, M. Machinek, Olsztyn 2009; J. Kupczak, *Teologiczna semantyka płci*, Kraków 2013; M. Olczyk, *Eksperyment gender. Od teorii równości płci do ideologii polimorfizmu ekspresji seksualnej*, Gniezno 2014; „Mężczyznę i niewiastę stworzył ich”. *Afirmacja osoby ludzkiej odpowiedzią nauk teologicznych na ideologiczną usurpację genderyzmu*, red. A. Pastwa, Katowice 2012 (Studia Teologiczne i Humanistyczne 3).

⁵ Np. I. Mroczkowski, *Rodzina, gender i nowy feminizm*, Płock 2014; *Zagadnienia małżeństwa i rodzin w perspektywie feministyczno-genderowej*, red. K. Slany, Kraków 2013; P. Morciniec, *Małżeństwo i rodzina w zderzeniu z gender*, w: *Familiaris splendor. Piękno życia rodzinnego jako wyzwanie dla społeczeństwa i Kościoła*, red. A. Bartoszek, Piekary Śląskie 2011 (Studia Teologiczne i Humanistyczne 2), s. 71-78.

⁶ Por. H. Bradley, *Płeć*, tłum. E. Chomicka, Warszawa 2008, s. 216.

⁷ Np. S. de Beauvoir, *Druga płeć*, tłum. G. Mycielska, M. Leśniewska, Warszawa 2014.

w perspektywę genderową, a kto jest tylko i wyłącznie jej analitykiem, zawsze będzie mieć nieco arbitralny charakter.

Kluczowymi dla dysertacji źródłami z zakresu badań genderowych będą prace ich głównych przedstawicieli. Uwagę zamierza się poświęcić przede wszystkim publikacjom jednej z protagonistek badań genderowych – Ann Oakley, a także takich badaczy, jak na przykład Judith Butler, Betty Friedan, Harriet Bradley, Raewyn Connell, Ann Fausto-Sterling, Shulamith Firestone, Sylvia Walby, Cordelia Fine czy Kate Millett. Nie można tu również pominąć jednej z głównych inspiratorek myśli genderowej, a mianowicie – Simone de Beauvoir. Istotne będą tutaj także prace odnoszące się do analizy życia rodzinnego z perspektywy badań genderowych, czego przykładem jest publikacja *Gender and Families* (2008), której autorami są Scott Coltrane i Michele Adams, oraz takie prace, jak: Faith Robertson Elliot, *Gender, Family & Society*, Londyn 1996; Michèle Barret, Mary Mc Intosh, *The Anti-social Family*, London 2015 czy Paige Lucas-Stannard, *Gender Neutral Parenting. Raising kids with the freedom to be themselves*, Middletown 2012. W rozprawie zamierza się poza tym korzystać z różnego rodzaju opracowań podejmujących tematykę studiów genderowych, z których wiele będzie wpisywać się – z racji analizowanej problematyki badawczej – w zakres badań socjologicznych.

W odniesieniu do źródeł personalizmu chrześcijańskiego, problematyczna okazuje się być systematyka w zakresie rodzajów personalizmu. Na podstawie analizy owego zagadnienia zdecydowano, że źródłami z zakresu personalizmu chrześcijańskiego będą w niniejszej rozprawie przede wszystkim publikacje takich autorów, jak: Jacques Maritain, Emmanuel Mounier, Karol Wojtyła – Jan Paweł II, Gabriel Marcel, Edyta Stein, Pierre Teilhard de Chardin, Étienne Gilson, Mieczysław Krąpiec, Józef Tischner, Wincenty Granat, Mieczysław Gogacz, Tadeusz Styczeń, Grzegorz Barth⁸. Perspektywa personalizmu chrześcijańskiego – z racji swej specyfiki – niejednokrotnie odnosi się do źródeł teologicznych, a przede wszystkim do Pisma Świętego. W efekcie trudno nieraz jednoznacznie stwierdzić, czy dana publikacja wpisuje się w zakres teologii, czy też zakres personalizmu chrześcijańskiego. Wynika to również z faktu, że myśl chrześcijańskiego personalizmu jest także obecna w analizach teologicznych. Bardzo często bazuje na niej teologia moralna, co w konsekwencji prowadzi do jej obecności w moralnym nauczaniu Kościoła. Zależność ta okazuje się być obustronna. Choć personalizm wpisuje się w zakres nauk filozoficznych, to – jak zauważa Jacques Maritain – obiektywne analizy rzeczywistości ludzkiej egzystencji wymagają

⁸ Por. I. Dec, *Personalizm*, w: *Powszechna encyklopedia filozofii*, red. A. Maryniarczyk, t. XVIII, Lublin 2007, s. 122; A. Podsiad, *Słownik terminów i pojęć filozoficznych*, Warszawa 2000, kol. 619-620; F. Compleston, *Historia filozofii*, tłum. B. Chwedeńczuk, t. XI, Warszawa 2007, s. 331; M. Żardecka, *Personalizm*, w: *Leksykon filozofii klasycznej*, red. J. Herbut, Lublin 1997, s. 422-423; L. Gawor, *Personalizm*, w: *Mała encyklopedia filozofii*, red. J. Dębowski i in., Bydgoszcz 1996, s. 350; S. Kowalczyk, *Nurty personalizmu. Od Augustyna do Wojtyły*, Lublin 2010.

„uzależnienia filozofii moralnej od teologii”⁹. Należy tu ponadto zaznaczyć, że w pracy zamierza się również korzystać z – wpisujących się w personalistyczne tezy – opracowań, jednak będzie się ona opierać przede wszystkim na źródłach z zakresu tej nauki.

Warto w tym miejscu zauważyć, że personalizm chrześcijański jest odpowiednim tłem dla analiz zagadnienia płciowości osoby ludzkiej, jak i – tworzonej przez nią – rodziny. Pomimo świadomości faktu, że badania z zakresu personalizmu chrześcijańskiego wpisują się w myśl teologiczną, w której także analizuje się kwestię płciowości człowieka i jego życia rodzinnego – celowo zdecydowano się na zawężenie źródeł badawczych do publikacji głównych przedstawicieli chrześcijańskiego personalizmu. Zamierza się jednak zasygnalizować spójność, jaka występuje pomiędzy myślą tej perspektywy badawczej a teologicznomoralnym nauczaniem Kościoła katolickiego. Choć publikacje z zakresu teologii są niewątpliwym bogactwem nauki, to ma się nadzieję, że zestawienie problematyki gender z głównymi przedstawicielami personalizmu chrześcijańskiego przyczyni się do uzyskania nowego spojrzenia na analizowane zagadnienia, ubogacając tym samym ich teologiczne ujęcie.

Prowadzone w rozprawie badania będą opierać się na metodzie analityczno-syntetycznej oraz na logice sylogizmu. Analizie zostanie poddana genderowa wizja rodziny (przesłanka mniejsza), którą zbada się na tle personalistycznego ujęcia życia małżeńsko-rodzinnego (przesłanka większa). Taki sposób postępowania badawczego pozwoli na wyprowadzenie wniosków i udzielenie odpowiedzi na pytanie o zasadność, proponowanej przez przedstawicieli *gender studies*, koncepcji rodziny. Obydwie perspektywy zostaną przedstawione na podstawie analizy ich głównych źródeł, a także opracowań z ich zakresu. W oparciu o nie możliwe będzie dokonanie pewnej syntezy, która pomoże w udzieleniu odpowiedzi na postawiony problem badawczy.

Struktura rozprawy zostanie opracowana w oparciu o założoną logikę sylogizmu. Pierwszy rozdział będzie mieć charakter wprowadzający. Autorka zamierza tutaj przedstawić fundamenty genderowej wizji rodziny. W tym celu zostanie poddany analizie społeczny kontekst życia małżeńsko-rodzinnego, w jakim kształtuje się owa wizja, a który jest współcześnie określany mianem ponowoczesności. Służyć temu będą opracowania z zakresu literatury pomocniczej, z których zdecydowana większość wpisuje się w perspektywę socjologiczną. Następnie zamierza się ukazać rozwój myśli genderowej oraz jej charakterystyczne tezy. Genderowa koncepcja rodziny niewątpliwie odnosi się także do spostrzeżeń, jakie badacze *gender studies* kierują w stronę obecnie funkcjonującej rodziny, dlatego też zostaną one przedstawione w tej części dysertacji.

Drugi rozdział rozprawy będzie przedstawiał przesłankę mniejszą prowadzonych badań, a w związku z tym jego celem będzie ukazanie genderowej koncepcji

⁹ J. Maritain, *Nauka i mądrość*, tłum. M. Reutta, Warszawa [b.r.w.], s. 234.

rodziny. Zamierza się tutaj poddać analizie propozycje badaczy gender odnośnie do związku, na którego fundamencie ma powstawać rodzina, by następnie przejść do problematyki rodzicielstwa i wychowania dzieci w ujęciu *gender studies*. Zagadnienia te niewątpliwie wiążą się z tematyką pracy zawodowej, dlatego także ta kwestia będzie przedmiotem obecnych tutaj analiz, które w konsekwencji mają prowadzić do przedstawienia holistycznego ujęcia genderowej koncepcji życia rodzinnego.

Celem rozdziału trzeciego będzie przedstawienie małżeńsko-rodzinych relacji z perspektywy personalizmu chrześcijańskiego. Owe relacje będą stanowiły przesłankę większą. Z racji, że są one tworzone przez osobę ludzką, to analizie zostanie tutaj poddana jej integralna budowa oraz relacyjna natura. Następnie zamierza się przedstawić trud, jaki – od grzechu pierwszych rodziców – wpisuje się w budowę międzyosobowej miłości i wynikające z niego konsekwencje. Ukaże się tutaj także komunijny charakter życia małżeńsko-rodzinnego, który niesie ze sobą określone wymagania względem małżonków, jak i ich potomstwa.

W rozdziale czwartym zamierza się przedstawić przesłankę mniejszą, na tle przesłanki większej – czyli zanalizować podstawowe założenia genderowej koncepcji rodziny z perspektywy personalizmu chrześcijańskiego. Zestawienie to ma opierać się na – charakterystycznej dla personalizmu chrześcijańskiego – kategorii dobra. Najpierw zostanie ona odniesiona do występujących między małżonkami relacji, które będą ukazane z perspektywy przedstawicieli obydwu przesłanek. Następnie opisany zostanie dobry, a więc odpowiedzialny charakter rodzicielstwa i wpisujące się weń założenia. Zwieńczeniem owych analiz będzie ukazanie społecznej wartości rodziny, która także w tym miejscu zostanie odniesiona do pojęcia dobra, oraz wynikających z tego faktu zobowiązań. Prowadzone tu analizy będą mieć charakter podsumowujący. Dlatego też w tym miejscu zamierza się także zasygnalizować podstawowe tezy Kościoła katolickiego w odniesieniu do podejmowanych zagadnień.

Wyciągnięte z badań wnioski mają prowadzić do odpowiedzi na pytanie o zgodność genderowej koncepcji rodziny z perspektywą personalizmu chrześcijańskiego, co w konsekwencji pozwoli ocenić jej zasadność. Tym samym będą one stanowiły swego rodzaju wskazania, zarówno wobec rodzin, jak i społeczności, w które się wpisują. Wynika to z założenia, że dobro życia małżeńsko-rodzinnego jest – jak od wieków wiadomo – dobrem całego społeczeństwa.

GENDER FAMILY THE CHRISTIAN PERSPECTIVE

Summary

Sex plays a significant role in family life. Recent studies which analysed the classification of sex and challenged its significance evoked the need to have a closer look at the family – which is founded on it. This issue is currently an object of numerous studies conducted by proponents of *gender studies*, which together establish its specific notion. The dissertation at hand aimed not only to show a gender vision of family, but also to analyse its merit from the point of view of Christian personalism. The studies were based on the analytic and synthetic method and on logical syllogism. Christian personalism is the major premise which served as a background for analysing the gender concept of family life (the minor premise).

Chapter one of the dissertation is an introduction and aims to show the tenets of the gender vision of family. It illustrates the social context where this concept is taking shape, i.e. the context known as postmodernity. Subsequently, the development and characteristics of the gender thought are discussed. Undoubtedly, the gender vision of family also refers to the findings which the *gender studies* researchers target at the currently functioning family. Therefore, they are presented in this part of the dissertation.

Chapter two aims to present the gender notion of family. It analyses the suggestions of *gender studies* researchers as to the relationship which is to be the foundation for the family and then discusses the issues revolving around parenthood and child upbringing according to *gender studies*. Those issues are undoubtedly connected with the topic of professional work. Therefore, they are also a subject of the analyses at hand.

Chapter three presents the married family relationships from the perspective of Christian personalism. As those are established by humans, the analysis includes its integral structure and relationship nature. Then, the chapter shows the hard work which – since the sin of the first parents – is part and parcel of building interpersonal love and the consequences of that hard work. The analyses also illustrate the communion character of married family life, which entails specific requirements as to the spouses and their offspring.

Chapter four analyses the basic tenets of the gender notion of family from the point of view of Christian personalism. This comparison is based on the category of good – characteristic for Christian personalism. Firstly, it has been related to the relationships existing between spouses, which are shown from the perspective of proponents of both premises. Subsequently, the good, and so responsible,

character of parenthood as well as its assumptions has been described. The said analyses are crowned with a presentation of the social value of family.

The conducted studies showed that the gender vision of family stays in conflict with the tenets of Christian personalism and, in turn, it is inadequate for the human being. Attempts at incorporating it in social life pose threat to the human, the family it creates and the entire society. Therefore, the analysed vision can be regarded as a form of challenge with which every contemporary people has to face.